

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки Факультет
культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
«АРТ-ГАЛЕРЕЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ»

підготовки Магістра
спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво та візуальні практики»

Силабус освітнього компонента «АРТ-ГАЛЕРЕЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ» підготовки магістра галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація, за освітньо-професійною програмою «Образотворче мистецтво та візуальні практики».

Розробники: Каленюк О. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Берlach О. П.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

протокол № 8 від 26. 01. 2026 р.

Завідувач кафедри:

(Прокопович Т. А.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/ 4	Спеціальність В 4 «Образотворче мистецтво та реставрація»	Рік навчання 2
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма «Образотворче мистецтво та візуальні практики» Магістр	Семестр 1-ий
Мова навчання: українська		Лекції 10 год.
		Практичні 14 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

I. Опис

II. Інформація про викладача

ПІП **Каленюк Ольга Миколаївна**
 Науковий ступінь **кандидат педагогічних наук**
 Вчене звання **доцент**
 Посада **доцент кафедри образотворчого мистецтва**
 Контактна інформація (**моб.+38 050 206 75 71, kalenyuk@vnu.edu.ua**)
 Дні занять <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

II. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Вибіркова дисципліна «Арт-галерея та менеджмент» спрямована на ознайомлення студентів із сучасними принципами функціонування арт-просторів та особливостями менеджменту у сфері культури й мистецтва. Курс поєднує вивчення історії та специфіки галерейної діяльності з практичними аспектами організації виставок, просування художніх проєктів та взаємодії з митцями, кураторами, колекціонерами і публікою.

Особлива увага приділяється аналізу українського та світового арт-ринку, стратегій культурного менеджменту, брендингу митця та його творів. Студенти набувають знань і навичок, необхідних для роботи у галерейній сфері: планування та реалізації виставкових проєктів, підготовки презентацій, створення комунікаційних стратегій та розвитку арт-бізнесу.

«Арт-галерея та менеджмент» сприяє формуванню у студентів розуміння сучасної інфраструктури мистецького процесу, критичного мислення та здатності поєднувати творчість з ефективними менеджерськими підходами.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Арт-галерея та менеджмент» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента – сформувати у студентів знання та практичні навички в галузі галерейної діяльності та арт-менеджменту, навчити організовувати й управляти художніми проектами, інтегрувати творчість у сучасний культурний та комерційний простір. *Завдання освітнього компонента* – ознайомити студентів з історією становлення та функціонування арт-галерей в Україні та світі. Розкрити особливості арт-ринку, роль галерей, кураторів, менеджерів і колекціонерів у мистецькому процесі. Навчити планувати, організовувати та реалізовувати виставкові й культурні проекти. Сформувані уявлення про маркетингові та PR-інструменти у сфері мистецтва (брендинг митця, просування виставок, комунікаційні стратегії). Розвинути навички критичного аналізу сучасних культурних процесів і здатність застосовувати менеджерські підходи у творчій діяльності.

3. Soft skills.

Комунікаційні навички – уміння ефективно взаємодіяти з художниками, кураторами, колекціонерами, глядачами. Креативне мислення – здатність знаходити нестандартні рішення у презентації мистецьких проектів. Проектний менеджмент – планування, організація та контроль виконання виставкових і культурних заходів. Критичне мислення – аналіз арт-ринку, мистецьких тенденцій та культурних явищ. Міжкультурна компетентність – розуміння ролі національних і світових контекстів у розвитку мистецтва. Презентаційні навички – уміння презентувати власні ідеї, проекти та мистецькі роботи для різних аудиторій. Стресостійкість та гнучкість – адаптація до швидкозмінних умов культурного середовища та творчих викликів.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контр./ Бали
Змістовий модуль 1. Арт-галерея: історія, структура, функції						
Тема 1. Вступ-до арт-менеджменту. Історія розвитку арт-галерей. Європейський та український контекст.	11	2		8	1	P/10
Тема 2. Структура та функції арт-галереї. Арт-галереї і арт-ринок: світовий та український досвід.	15	2	2	10	1	P/10
Тема 3. Галерея і публіка. Ф Ролі куратора. Формування аудиторії, робота з відвідувачами, освітні програми.	15	2	2	10	1	
Разом за модулем 1	41	6	4	28	3	
Змістовий модуль II. Арт-менеджмент і бізнес-проекткування						
Тема 4. Сучасні тенденції арт-менеджменту. Нові формати галерей і арт-просторів.	5	2	2		1	P/10
Тема 5. Економіка арт-бізнесу. Фінансування, партнерство, бізнес-план.	49	1	6	40	2	IP//20

Тема 6. Організація виставкового проєкту. Концепція виставки та підбір творів та простору. Брендинг митця	25	1	2	20	2	IP/20
Контрольна робота (письмове опитування)						КР /30
Разом за модулем	79	4	10	60	5	
						Бал
Всього годин/балів	120	10	14	88	8	100

P – реферат, презентація, *КР* - контрольна робота.

IP – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента.

Завдання для самостійного опрацювання.

На самостійне опрацювання виносяться робота за темами змістових модулів.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувачів освіти.

Для успішного засвоєння відповідних фахових компетентностей з даного освітнього компонента студент-магістр зобов'язаний відвідувати усі аудиторні заняття та виконувати завдання згідно навчального плану та силабусу дисципліни та відповідально відноситись до своїх обов'язків. Студент у поточному оцінюванні може отримати додатково 1 бал до теми за активність у обговоренні лекційних занять.

Силабус розроблено згідно [2025 Положення про організацію освітнього процесу на першому \(бакалаврському\) та другому \(магістерському\) рівнях вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком навчання згідно [2025 ПОЛОЖЕННЯ про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) за погодженням із керівником курсу та деканатом факультету.

Оцінювання знань здобувача освіти здійснюється згідно [2025 ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Згідно з [2024 ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) Замість окремих видів практичної поточної роботи, за рішенням викладача, здобувачу може бути зарахована участь у наукових, мистецько-освітніх або методичних заходах (конференції, виставки, освітні проєкти, майстер-класи, публікації, розробка авторських методичних матеріалів) за умови представлення результатів діяльності в період вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання практичних роботи за темою № 5, 6 (20 балів).

Відмінно (17–20 балів) – завдання виконано повністю, продемонстровано глибоке розуміння теоретичного матеріалу, високий рівень практичних навичок, творчий підхід, самостійність виконання, якісне представлення результату роботи.

Дуже добре (13–16 балів) – завдання виконано повністю, теоретичний матеріал засвоєно добре, практична частина виконана якісно, можливі незначні неточності у виконанні або

представленні результатів.

Добре (9–12 балів) – завдання виконано частково або з окремими помилками, теоретичні знання застосовано не в повному обсязі, практична реалізація потребує доопрацювання, творчий підхід виражений недостатньо.

Задовільно (5–8 балів) – завдання виконано частково, знання теоретичного матеріалу поверхневі, практична частина виконана з помилками, недостатня самостійність виконання.

Незадовільно (1–4 балів) – завдання не виконано або виконано неправильно, відсутнє розуміння змісту завдання, практичні навички не продемонстровані.

Критерії оцінювання рефератів (10 балів).

Відмінно (9–10 балів) – здобувач освіти повністю розкриває зміст обох питань, демонструє глибоке розуміння теоретичного матеріалу, вільно використовує професійну термінологію, аргументовано висловлює власну позицію, наводить приклади з мистецько-освітньої практики, логічно та послідовно будує відповідь.

Дуже добре (7–8 балів) – здобувач освіти розкриває зміст обох питань, демонструє достатньо повне знання матеріалу, правильно використовує професійну термінологію, допускає незначні неточності у формулюваннях або прикладах.

Добре (5–6 балів) – здобувач освіти розкриває основний зміст питань, але відповідь є недостатньо глибокою, теоретичні знання застосовує частково, допускає окремі помилки, відповідь потребує уточнення або доповнення.

Задовільно (3–4 балів) – здобувач освіти демонструє фрагментарне знання матеріалу, відповідає неповно, допускає помилки у поясненнях, відчуває труднощі у використанні професійної термінології.

Незадовільно (1–2 балів) – здобувач освіти не розкриває зміст питань, не володіє основними поняттями дисципліни, допускає суттєві помилки, не може сформулювати відповідь.

Питання до контрольної роботи (письмове опитування)

1. Проаналізуйте етапи становлення арт-галерей у Європі та їх вплив на сучасний арт-ринок.
2. Порівняйте розвиток арт-галерей в Україні та країнах ЄС.
3. Охарактеризуйте роль галерей у формуванні художньої цінності твору мистецтва.
4. Проаналізуйте організаційну структуру сучасної арт-галереї.
5. Оцініть взаємодію галереї з арт-ринком (аукціони, ярмарки, онлайн-платформи).
6. Поясніть роль галереї як посередника між митцем і колекціонером.
7. Розкрийте професійні функції куратора в сучасній галерейній практиці.
8. Проаналізуйте методи формування та утримання аудиторії галереї.
9. Оцініть роль освітніх програм у діяльності галереї.
10. Проаналізуйте нові формати галерей і арт-просторів (pop-up, digital gallery, hybrid space).
11. Охарактеризуйте основні моделі фінансування галерей.
12. Проаналізуйте структуру бізнес-плану арт-проєкту.
13. Проаналізуйте етапи створення виставкового проєкту.
14. Розкрийте значення брендингу митця в умовах сучасного арт-ринку.

Політика щодо академічної доброчесності.

Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Практичні роботи студентів мають бути оригінальними творами власного виконання. Теоретичні – ґрунтуватися на основі власних міркувань та умовиводів. міркуваннями. Приклади можливої

академічної недоброчесності у практичних завданнях – використання робіт, які не виконані власноруч, у теоретичних – відсутність посилань на використані джерела, використання текстів без відповідних посилань. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, повторне проходження відповідної теми або змістового модуля).

Викладач і здобувач освіти мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Політика щодо дедлайнів та перекладання.

Поточні роботи оцінюються після завершення вивчення відповідної теми. У разі несвочасного подання роботи оцінка може бути знижена на 1–2 бали. У разі відсутності здобувача освіти на лекційному занятті з відповідної теми викладач має право понизити оцінку за поточне завдання на 1–2 бали.

Здобувач освіти має право звертатися до викладача за додатковими роз'ясненнями щодо змісту дисципліни та практичних завдань у робочий час усно або електронною поштою. За потреби викладач проводить консультації з питань виконання самостійної роботи. Відвідування консультацій є добровільним.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Замість практичної поточної роботи, на розгляд викладача, здобувачу може зараховуватись участь у конкурсі чи виставці з графіки, при умові, що він свою експонував творчу роботу в період залікового кредиту. Згідно з [2024 ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг здобувач може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему тощо).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю з ОК «Арт-галерея та менеджмент» є залік.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної та позааудиторної роботи. Залік виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав усі види робіт, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної

заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

При виставленні заліка викладач керується [2025 ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) залік зараховується за оцінюванням усіх виконаних завдань за програмою освітнього компонента як у процесі занять за розкладом, так і у процесі проведення заліку у призначений термін. Здобувач має право навчатися за індивідуальним планом відповідно Положення про індивідуальний план студента (<https://surl.li/vsjawk>).

Політика щодо академічної доброчесності.

Викладання освітнього компонента ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Практичні роботи студентів мають бути оригінальними творами власного виконання. Теоретичні – ґрунтуватися на основі власних міркувань та висновків. Приклади можливої академічної недоброчесності – творчий або академічний плагіат, відсутність посилань на джерела, списування, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, повторне виконання завдання відповідної теми).

Питання до заліка

1. Що таке арт-менеджмент як професійна діяльність?
2. Які функції виконували перші арт-галереї Європи?
3. Які етапи розвитку галерейної системи можна виділити?
4. У чому особливість розвитку арт-галерей в Україні?
5. Як галереї впливають на формування мистецького ринку?
6. Які чинники впливають на репутацію галереї?
7. Які основні підрозділи має сучасна галерея?
8. Які функції виконує арт-дилер?
9. Як галереї взаємодіють з аукціонними домами?
10. Яка роль галерей у формуванні цін на мистецтво?
11. Як працює первинний і вторинний арт-ринок?
12. Які ризики існують у галерейному бізнесі?
13. Які міжнародні арт-ярмарки впливають на ринок?
14. Хто такий куратор виставки?
15. Які етапи кураторської роботи?
16. Як галерея формує свою аудиторію?
17. Які комунікаційні інструменти використовує галерея?
18. Які освітні програми можуть реалізовувати галереї?
19. Як цифрові технології змінюють роботу з публікою?
20. Яка роль соціальних мереж у діяльності галереї?
21. Які сучасні формати галерей існують?
22. Що таке digital gallery?
23. Що таке поп-ап виставковий простір?
24. Як NFT і digital art вплинули на галерейний бізнес?
25. Як змінюється роль фізичного виставкового простору?
26. Які джерела фінансування галереї існують?

27. Що входить у бізнес-план арт-проєкту?
28. Як працює партнерство у галерейному бізнесі?
29. Які витрати є ключовими для галереї?
30. Як формується ціна твору мистецтва?
31. Як працюють грантові програми у сфері мистецтва?
32. Які маркетингові інструменти використовують галереї?
33. Які економічні ризики існують у арт-бізнесі?
34. Які етапи організації виставки?
35. Як формується концепція виставки?
36. Як здійснюється підбір творів для експозиції?
37. Як підбирається виставковий простір?
38. Що таке бренд митця?
39. Які інструменти формують бренд художника?
40. Як галерея впливає на кар'єру митця?

Критерії оцінювання заліка

Оцінка за 100-Бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
90-100	« Відмінно ». Здобувач освіти демонструє глибокі та системні знання теоретичного матеріалу, вільно оперує професійною термінологією, аргументовано аналізує мистецько-педагогічні явища, здатний застосовувати знання у професійній діяльності, демонструє самостійність мислення та творчий підхід.
82-89	« Дуже добре ». Здобувач освіти добре володіє теоретичним матеріалом, правильно застосовує професійні поняття, може аналізувати мистецько-освітні процеси, допускає незначні неточності у відповідях.
75-81	« Добре ». Здобувач освіти володіє основним теоретичним матеріалом, розуміє базові педагогічні та мистецькі поняття, частково застосовує знання на практиці, відповіді потребують уточнення або деталізації.
67 -74	« Задовільно ». Здобувач освіти має фрагментарні знання матеріалу, відтворює основні поняття без глибокого аналізу, допускає помилки у поясненнях, демонструє недостатню самостійність мислення.
60-66	« Достатньо ». Здобувач освіти має мінімально необхідні знання, орієнтується лише в основних положеннях дисципліни, відповідає неповно, потребує допомоги викладача при формулюванні відповіді.
1-59	« Незадовільно ». Здобувач освіти не володіє основними поняттями дисципліни, не може пояснити базові положення курсу, допускає суттєві помилки, не здатний застосувати знання на практиці

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	

82–89	Зараховано
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

V. Рекомендована література

1. Кашшай, О. С. Арт-менеджмент: навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності “Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація”. Київ: КНУ, 2018. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21362/1/O_Kashshay_art_men_5_kurs.pdf
2. Захарова О. Мистецькі галереї та центри в умовах сучасного арт-ринку. КНУ ім. Т. Шевченка, ScienceRise, 2014.
3. Режим доступу <https://journals.uran.ua/sciencerise/article/view/27465/25033>
4. Зеленцова О. В. Творчі індустрії: теорії та практики. Л., 2010. 240 с.
5. Концептуальне мистецтво. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Т. 1. Київ : ВЦ «Академія», 2007. С. 521-522.
6. Короткий енциклопедичний словник з культури. Авт.-уклад. Корінний М., Шевченко В. Київ : Україна, 2003. 384 с.
7. Міронова Т. Функціонери сучасного українського арт-ринку: діяльність приватного арт-сегмента. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 2018.
8. Режим доступу : <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/594/1116>
9. Панфілова О., Каленюк О. Просування сучасного мистецтва в умовах арт-ринку.. Збірник наукових праць «Українська академія мистецтв». Вип. 32, Т. 2. 2022. С. 111-116.
10. Панфілова О., Каленюк О. Актуальні мистецькі практики: особливості впровадження в навчальний процес ЗВО. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 47, Т. 2. 2022. С. 55-60.
11. Чепелик О. Взаємодія архітектурних просторів сучасного мистецтва та новітніх технологій або мультимедійна утопія: моногр.. Інститут проблем сучасного мистецтва АМУ. К. : Хімджест, 2009. 260 с.
12. Стрільєвич Т. Арт-менеджмент: сутність поняття, види, функції, перспективи розвитку. Центральноукраїнський державний університет імені В. Винниченка, 2023. С. 131-138.
13. Склярєнко Г. Сучасне мистецтво України. Київ: ArtHuss, 2016. 376 с.
14. Прокопович Т., Авраменко Д., Каленюк О., Лесик-Бондарук О., Тарасюк І., Вахрамєєва Г. Contemporary abstract art and its multidimensionality. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. The Czech Republic, 2021. Vol. 11, Issue 1, Special Issue XV. P. 26–30. (Web of Science).
15. Features of fine arts of the early 21st century: painting, drawing, sculpture / Tetiana Prokopovych, Ivan Tarasiuk, Dmytro Zinko, Oleksandra Panfilova, Oleksandr Berlach, Roman Vilgushynskiy // AD ALTA: journal of interdisciplinary research. Volum 13. Issue 1. Special Issue XXXIV. The Czech Republic: 2023: – pp. 56 – 62. (Web of Science)
16. Styles and directions of contemporary ukrainian fine arts in the context of world trends Tetiana Prokopovych, Oleksandra Panfilova, Halyna Vakhramieieva, Ivan Tarasiuk, Olga

Kaleniuk // AD ALTA: journal of interdisciplinary research. Volum 14/. Issue 2. Special - XLIV Issue. The Czech Republic: 2024: – pp. 13 – 18. (Web of Science)

17. Marchart O. Art, Space and the Public Sphere(s).
18. Режим доступу / <http://eipcp.net/transversal/0102/marchart/en>.
19. Rosenthal M. Understanding Installation Art: From Duchamp to Holzer. Munich: Prestel

1. **Рекомендовані арт-галереї та простори (онлайн-посилання)**
2. **PinchukArtCentre** — сучасний арт-центр, виставки та міжнародні проекти.
<https://pinchukartcentre.org/>
3. **RA Gallery** — приватна галерея сучасного мистецтва, кураторські проекти.
<https://www.ragallerykyiv.com/>
4. **ЦЕХ / TSEKH Gallery** — незалежна галерея, робота з різними формами мистецтва, міжнародна діяльність.
<https://guide-old.kyivcity.gov.ua/places/galerea-sucasnogo-mistectva-ceh>
6. **M17 Contemporary Art Center** — центр сучасного мистецтва, виставки та освітні програми.
<https://m17.artcult.org.ua/>
8. **Національний художній музей України (NAMU)** — колекції українського та зарубіжного мистецтва, виставкова діяльність.
<https://museum.mcsc.gov.ua/museums/nacionalniy-hudozhniy-muzey-ukraini>
9. **Київська картинна галерея** — зібрання образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, виставкова діяльність.
<https://museum.mcsc.gov.ua/museums/kyiv-art-gallery>
11. **Mystetskyi Arsenal** — національний культурний арт-простір, виставки, освітні програми, міжнародні проекти.
<https://artarsenal.in.ua/>
12. <https://artarsenal.in.ua/>

Verlag,2003. 142 s.

1. Вишеславський Г., Сидор-Гібелінда О. Концептуальне мистецтво. Термінологія сучасного мистецтва. Paris-Київ: Terra Incognita, 2010. С.165-168.
2. Яців Р. М. Українське мистецтво ХХ ст. : Ідеї, явища, персоналії : збірн. статей / Р. М. Яців. Львів : Інститут народознавства НАН України. Львів, 2006. 351 с